

Manevî hastalıklarımız ve çareleri

Antalya'dan Musa Gökkaya: "Hutbe-i Şamiye'de geçen hastalıkları ve gösterilen çareleri kısaca açıklar mısınız?"

"Hutbe-i Şâmiye" Bediüzzaman Hazretleri'nin 1911'de Şam'da Emeviye Camii'nde ulemanın ısrarı üzerine yüz ehl-i ilim ve yaklaşık on bine yakın cemaat karşısında îrad ettiği bir hutbedir. Arapça irad edilen bu hutbe, Şam'da peş peşe iki defa basılmış, bilâhare 1922'de İstanbul'da üçüncü defa basılmış; daha sonraki yıllarda Üstadın bizzat kendisi tarafından Türkçe'ye yapılan tercümesi binlerce defa basılmıştır.

Bu hutbede Bediüzzaman, İslâmiyet'in maddî-manevî üstünlüğünü önemle vurgular ve İslâmiyet'in geçmişte de, günümüzde de, gelecekte de bütün hâdiselere mutlak sûrette hâkim olduğunu ispat eder. Bediüzzaman'a göre; Avrupalılar ve ecnebler yükseldikleri halde, Müslümanların maddî cihette orta çağda durmaları altı hastalıktan kaynaklanmaktadır. Bunlar şunlardır: 1- Ümitsizlik, 2- Doğruluğun ölmesi, 3-Adavete muhabbet, 4- Ehl-i imanı birbirine bağlayan nurânî bağları bilmemek, 5- İstibdat, 6- Şahsî menfaat düşkünlüğüdür.

Bu altı hastalığa, altı maddede çareler sunar Said Nursî Hazretleri: Ümitsizliğin çaresi emeldir. Yani Allah'ın rahmetinden ümit kesilmemelidir. Doğruluğu sosyal hayatımızda ihyâ etmeliyiz. Muhabbete mutlak sûrette muhabbet duyulmalı; adavete adavet beslenmelidir. Müslüman'a adavet asla beslenmemelidir. Millet ve memleket menfaati mutlak sûrette şahsî menfaatin önünde tutulmalıdır. Meşveret, şûrâ ve hürriyet muhakkak tesis edilmelidir.

Bu altı maddelik reçeteyi ayrı ayrı izah eder Bediüzzaman. En fazla "emel" üzerinde durur ve Müslümanların, üzerlerindeki ümitsizlik ve yeis tozlarını silkmelerini ister.

İslâmiyet gibi cihan-şümûl bir dînin mensupları aslâ ümitsizlik içine girmemelidirler. Ümitsizlik İslâmiyet'in özü ve ruhu ile taban tabana zıttır. Allah'ın rahmetinden nasıl ümit kesilebilir? İslâmiyet'in hem mânen, hem de maddeten terakkî etmeğe istidadı ve kabiliyeti mükemmel derecededir.

Üstad Hazretleri buraya daha sonra koyduğu haşiyede, ilginç bir şekilde, Kuzey Avrupa devletlerinden İsveç, Norveç ve Finlandiya'nın dinsizliğe karşı sed olmak üzere Kur'ân'ı kabul ettiğini; İngilizlerin Kur'ân'a ilgi duyduklarını; Amerika'nın da dinî hakikatlere taraftar olduğunu nazara verir. 2000'li yıllarda bugün Avrupa'ya ve Amerika'ya baktığımızda aynı istikametın devam ettiğini, hayra, hukuka ve kemâle doğru kararlı bir yükselişin kesintisiz sürdüğünü görmek, elli sene önce yapılan o

tesbitlerin ne kadar isabetli olduğunu göstermektedir.

Bir özeleştirir yapar Bediüzzaman kitabın devamında. Bizim, İslâm ahlâkını ve iman hakikatlerinin kemâlâtını fiillerimizle izhar etmemiz hâlinde, sair dünya milletlerinin cemaatlerle İslâmiyet'e gireceklerini hem müjdeler, hem de bize yükümlülüğümüzü hatırlatır.

Sürekli akla ve ilme vurgu yapan ve değer veren Kur'ân'ın, aklın, ilmin ve fennin hükmettiği istikbalde söz sahibi olacağını, doksan yıl önceki hutbesinde müjdeler.

Geçmişte İslâmiyet'in bütün dünyaca anlaşılmasını önleyen mânialar olduğunu belirten Said Nursî Hazretleri, ecneblerin cehaleti ve dinlerine taassubu ile papazların tahakkümünü bunların başında sayar. Ve beşerde uyanan fikir hürriyeti ile hakikati arama meylinin bu mâniaları kırdığını kaydeder. Bizdeki engellerin ise istibdat ve kötü ahlâkımız ile yeni fenlere İslâmiyet'in muhalif zannedilmesi olduğunu esefle beyan eder. Bu mâniaların da hakiki marifetle aşılacağını ve İslâmiyet'in dünya medeniyetinde lâîk olduğu yere geleceğini müjdeler.

Keza Kur'ân'ın yer verdiği Peygamber Kıssalarını yeni bir yorumla ele alan Bediüzzaman, bu kıssaların insanoğluna maddî terakkî kapısını ardına kadar açtığını örneklerle izah eder. Kur'ân'da, Peygamberlerin manevî noktadan olduğu gibi, maddî noktadan da beşeriyetin birer kılavuzu olduklarının vurgulandığını söyler. Başka bir ifadeyle, Kur'ân'ın Peygamber Mucizelerinden bahsedişinin bir hikmeti de, beşeri bu mucizelerin benzerlerini yapmaya teşvik etmektir, beşere terakkî kapısını açmaktır.

Meselâ, Hazret-i Süleyman'ın (as) iki aylık yolu bir günde rüzgâr üzerinde almasından bahseden Kur'ân, insanoğluna havada uçmanın mümkün olduğunu hatırlatır ve uçmaya teşvik eder. Meselâ, Hazret-i İsa'nın (as) en dehşetli hastalıkları tedavi ettiğini ifade eden Kur'ân, insanoğluna tıp açısından eşsiz bir ufuk açar. Kur'ân tıbbı destek verir. Meselâ, Hazret-i Musa'nın (as), asası ile taşlardan on iki gözlü su fışkırttığını zikreden Kur'ân, beşere yerin altındaki eşsiz hazineleri gösterir ve bu hazinelerin çıkarılmasını ve istifade edilmesini teşvik eder...1

Netice itibarıyla, beşere terakki kapısının bizzat Kur'ân tarafından açılmış olduğunu önemle vurgulayan Said Nursî Hazretleri, böyle bir kitabın, bütün gözlerini ilerlemeye ve yükselmeye dikmiş olan beşerin istikbaline hükmetmeye hakkı ve kabiliyeti bulunduğunu, beşerin de hakikati araştırma meyli ile bunu muhakkak teslim edeceğini ve Kur'ân'ın dünya medeniyetince kabul göreceğini müjdeler.

Dipnotlar:

1- Hutbe-i Şâmiye, s. 31; Sözler, s. 229